

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

Factors Affecting to School Budget Management under the Office of Nakhon Sawan Primary Educational Service Areas Office 3

เมตมุนินทร์ แก้วปรีชา¹, สาธร ทรัพย์รวงทอง², สุพัฒน์นา หอมบุปผา³
Metmunin Kaewpreecha¹, Satorn Subruangthong², Supattana Hombubpha³
Corresponding Author E-mail: Metmunin.ka@nsru.ac.th

Received: 2024-02-25; Revised: 2024-03-15; Accepted: 2024-06-22

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา 2) ศึกษากระบวนการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา และ 4) สร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าการเงินและหัวหน้าพัสดุ จำนวน 396 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกตัวอย่างง่ายโดยการเทียบสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา มีความตรงเชิงเนื้อหาตั้งแต่ 0.67–1.00 และความเที่ยง เท่ากับ 0.74 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยด้านบุคลากร อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ปัจจัยด้านการวางแผนปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ปัจจัยด้านความรู้ของบุคลากร อยู่ในระดับมาก 2) ระดับการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการตรวจสอบภายใน อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการรายงานผลการดำเนินการอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการบริหารบัญชี อยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = 0.87$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา พบว่า มีตัวแปรพยากรณ์ที่ถูกเลือกเข้าสู่สมการมี 3 ตัวแปร ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการวางแผนปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ และปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถพยากรณ์การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาได้ร้อยละ 78 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเขียนสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

$$Y = 0.90 + 0.32 X_5 + 0.20 X_3 + 0.19 X_2$$

$$Z_r = 0.40 Z_5 + 0.21 Z_3 + 0.24 Z_2$$

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล, การบริหารงานงบประมาณ

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Master of Education students, Education Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purpose of this research were 1) to study the level of factors affecting of the school budget management 2) to find out the level of the system of the school budget management 3) to investigate the relationship between of factors affecting with the system of the school budget management and 4) to devise the forecast equation of factors affecting of the school budget management. The sample group were consisted of 396 administrators, head of finance department and head of supplies department that had been selected by a simple random sampling method. The research instrument was a questionnaire on factors affecting of the school budget management with the validity from 0.67–1.00 and reliability the level of the system of the school budget management at 0.74. Statistics that used in the analysis were mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis. The research findings were as follows:

1) The level of factors affecting of the school budget management in overall were at a high level . The aspect which had the highest mean was a personal factor , followed by a operational planning factor that resulted in a high level An aspect which had the least score was a the knowledge of the employee that resulted in a high level. 2) The level of the system of the school budget management in overall were at a high level. The aspect which had the highest mean was a internal auditing, followed by a management reporting that resulted in a high level. An aspect which had the least score was a accounting administration that resulted in a high level. 3) The relationship between of factors affecting with the system of the school budget management in overall that resulted in a high level ($r_{xy} = 0.87$) at .01 statistically significant levels. and 4) The analysis of factors affecting of the school budget management found 3 predictive variables, consisted of; financial planning factor, budgetting management factor, and information technology factor. The result was able to predict a school budget management for 78 percent at .01 statistically significant levels. The predicted questions were:

$$Y = 0.90 + 0.32 X_5 + 0.20 X_3 + 0.19 X_2$$

$$Z_r = 0.40 Z_5 + 0.21 Z_3 + 0.24 Z_2$$

Keywords: Factor Affecting, School Budget Management

บทนำ

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 จึงกำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งเป็นผลให้ภารกิจ อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของโรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลง ในการบริหารที่เป็นนิติบุคคลนั้น ผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจบริหารอย่างอิสระ แต่ในขณะเดียวกันความอิสระนั้นมีการควบคุม ดูแล และตรวจสอบของทางราชการ โดยเฉพาะด้านการบริหารงบประมาณ เพราะส่วนใหญ่สถานศึกษาจะได้รับเป็นงบประมาณแผ่นดิน จึงมีหน่วยงานที่รับผิดชอบการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของสถานศึกษา สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีแผนกลยุทธ์ แผนการปฏิบัติงาน แผนการใช้จ่ายงบประมาณ ติดตาม รายงานผล ทำระบบบัญชีให้ถูกต้อง ครบถ้วน ตามระเบียบของทางราชการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและความโปร่งใส ดังนั้นการบริหารงานงบประมาณเป็นงานที่สำคัญ และมีกรอบมากกว่างานด้านอื่น ๆ เพราะการดำเนินการทุกอย่าง ต้องเป็นไปตามกฎหมาย กฎระเบียบและข้อบังคับ อย่างเคร่งครัด โดยการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา มีข้อข่าย 7 ด้าน ตามคู่มือบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ประกอบด้วย 1) ด้านการจัดทำและเสนอของงบประมาณ 2) ด้านการจัดสรรงบประมาณ 3) ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน 4) ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) ด้านการบริหารการเงิน 6) ด้านการบริหารบัญชี 7) ด้านการบริหารพัสดุ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 7)

โดยสถานศึกษาสามารถกำหนดความต้องการ และเสนอของบประมาณผ่านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา งบประมาณที่ได้รับจัดสรร สถานศึกษามีอำนาจในการบริหารตามกรอบงบประมาณที่ได้รับ เน้นการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน หรือมุ่งเน้นผลงาน ส่วนระบบงบประมาณก็จะเป็นแบบมุ่งเน้นผลงานที่ลดการควบคุมรายละเอียดจากส่วนกลาง เพื่อให้หน่วยงานความอิสระและความคล่องตัว และเพื่อให้การบริหารงบประมาณมีความสอดคล้องกับระบบ และวิธีการที่มุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ และมีผลสำเร็จตามภารกิจที่กำหนด และรับผิดชอบต่อการใช้จ่ายงบประมาณ โดยมีแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา แผนการปฏิบัติงานประจำปี และแผนการใช้จ่ายงบประมาณ มีการติดตามและรายงานผลเป็นเครื่องมือกำกับดูแลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส สามารถเปิดเผยต่อสาธารณชนได้ แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ดังนั้นในส่วนของสถานศึกษาจะต้องมีการจัดทำแผนกลยุทธ์ โดยผู้มีส่วนร่วมทั้งภายใน ภายนอกหน่วยงาน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนมีการกำหนดภารกิจ และผลลัพธ์ไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจ โดยจะมีการติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและเคร่งครัด เนื่องจากระบบงานงบประมาณให้ความสำคัญกับผลงาน ทั้งนี้ มีการปรับปรุงการจัดซื้อจัดสร้างให้มีขั้นตอน การรัดกุมโปร่งใส ปรับระบบการบัญชีการเงินให้เชื่อมโยงกับความคุ้มค่าของงบประมาณที่ใช้ในการเปรียบเทียบกับผลผลิตที่เกิดขึ้น เน้นการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน เพื่อแสดงความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการใช้จ่ายงบประมาณ กำหนดให้มีการบริหารทรัพย์สินที่มีอยู่ให้คุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุด และการตรวจสอบภายในจะปรับเปลี่ยนไปไม่เน้นการตรวจสอบให้ถูกต้องตามระเบียบอย่างเดียว แต่จะรวมถึงการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน ซึ่งการบริหารงบประมาณจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ แต่ในปัจจุบันนี้ โรงเรียนส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนที่ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถด้านงบประมาณ บัญชี การเงิน พัสดุ โรงเรียนส่วนใหญ่จึงมอบหมายให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน ที่ทำหน้าที่สอน มาปฏิบัติงานในส่วนงบประมาณแทน หรือผู้บริหารสถานศึกษาเองยังคงขาดความรู้ ความเข้าใจ และขาดประสบการณ์ในด้านการบริหารงานงบประมาณด้วย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3. 2565: 104)

ปัจจุบัน การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ให้ความสำคัญกับการบริหารงานงบประมาณ ซึ่งได้มีการจัดทำ แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ เพื่อเป็นการวางแผนการใช้งบประมาณในการบริหารด้านต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และ จัดทำคู่มือการจัดตั้งงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 งบลงทุน ค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ที่จัดทำขึ้น เพื่อให้ เกิดประสิทธิภาพในการจัดตั้งงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียนสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีกระบวนการที่เน้นเกณฑ์มาตรฐาน ขั้นตอนการดำเนินงาน และรายละเอียด ประกอบ เพื่อดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และสามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองต่อความขาดแคลนจำเป็น ในระดับ พื้นที่ได้อย่างยั่งยืน สำนักงานเขตมีการติดตามการรายงานผลการบริหารงบประมาณ ตรวจสอบบัญชีของสถานศึกษาในสังกัดทุก เดือน ซึ่งการบริหารงานงบประมาณของเขตพื้นที่และสถานศึกษาในสังกัด เป็นไปตามกฎระเบียบว่าด้วยการบริหาร (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3. 2565: บทนำ)

จากที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของกระบวนการบริหารงบประมาณ เนื่องจากการบริหารงบประมาณ ของสถานศึกษาเป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการใช้งบประมาณที่ได้รับจัดสรรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ตั้งไว้ให้ เกิดประโยชน์สูงสุด ถูกต้องตามระเบียบทันเวลาและเหตุการณ์ งบประมาณจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการบริหาร สถานศึกษาในการดำเนินงานหรือโครงการ หรือกิจกรรมที่กำหนดไว้ เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายตามที่ กำหนด เพราะเงิน หรืองบประมาณ เป็นปัจจัยสำคัญต่อกระบวนการบริหารในทุกองค์กร หากองค์กรใดไม่มีงบประมาณก็จะไม่ สามารถดำเนินกิจกรรม หรือโครงการใด ให้ประสบผลสำเร็จได้ ดังนั้นการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา จึงมีความสำคัญ ต่อกระบวนการบริหารการศึกษาไม่น้อยกว่าการบริหารงานฝ่ายอื่น ๆ แม้ว่าการบริหารงบประมาณจะไม่ใช่งานหลักในกระบวนการ บริหารงานโรงเรียนก็ตาม แต่ก็เป็งานที่ช่วยสนับสนุนให้การดำเนินงานตามภารกิจหลัก และงานด้านอื่นของโรงเรียนสามารถ ดำเนินไปสู่เป้าหมายได้และมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3
2. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

หลักการ แนวคิด และทฤษฎี ที่เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ

การบริหารงานงบประมาณ โดยเฉพาะการบริหารงานการเงินและการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ถือเป็นภารกิจของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องในแต่ละส่วนองงาน ซึ่งมีความจำเป็นที่จะสนับสนุนงานอื่น อำนวยความสะดวก เกิดความคล่องตัว ถูกต้องตามระเบียบเพื่อสนับสนุนให้การดำเนินงานภายในโรงเรียนเป็นไปด้วยความราบรื่น ผู้วิจัยขอเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. ความหมายของการบริหารงบประมาณ

นพพร อุดรินทร (2564: 4) ได้กล่าวว่า งบประมาณ หมายถึง แผนเบ็ดเสร็จ ซึ่งแสดงออกในรูปตัวเงินแสดงโครงการดำเนินงานทั้งหมดในรูปแบบหนึ่ง รวมถึงการกะประมาณการบริหารกิจกรรม โครงการและค่าใช้จ่ายตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นในการสนับสนุน การดำเนินงาน

2. ความสำคัญของการบริหารงบประมาณ

วิยะดา โพธิ์ทะโสม (2559: 17) ได้กล่าวว่า งานงบประมาณมีประโยชน์โดยตรงต่อฝ่ายบริหาร ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบองค์กรทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรด้านธุรกิจ หรือองค์กรด้านการศึกษาก็ตาม เพราะว่า งบประมาณมีส่วนสำคัญที่ทำให้การทำงานสำเร็จไปสู่วัตถุประสงค์หลักขององค์กร ส่งผลให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และยังสามารถเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบกำกับติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานด้านอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย

3. แนวคิดทางการบริหารงบประมาณ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552: 39) ได้กล่าวว่า การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจะหาผลประโยชน์ จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

4. ทฤษฎีทางการบริหารงบประมาณ

กระทรวงศึกษาธิการ (2547: 30 - 31) ได้เสนอว่า การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดีต้องยึดหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีและสังคมที่ดี 6 ประการ

5. ขอบข่ายของการบริหารงบประมาณ

รักษณาลี สุริหาร (2563: 34 - 35) ได้กำหนดการดำเนินงานการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน ออกเป็น 7 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดทำแผนงบประมาณ 2) ด้านการรายงานผลการดำเนินการ 3) ด้านการตรวจสอบภายใน 4) ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ 6) ด้านการบริหารการเงิน และ 7) ด้านการบริหารบัญชี

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณ

การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาเป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการใช้งบประมาณที่ได้รับจัดสรรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดถูกต้องตามระเบียบขั้นตอนและเหตุการณ์งบประมาณจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานหรือโครงการ หรือกิจกรรม ที่กำหนดไว้เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูล ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีของนักวิจัย โดยการนำมาสังเคราะห์ซึ่งนำมาเป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้นเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือประเมินผลปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา ซึ่งแบ่งเป็นปัจจัยใหญ่ ๆ ได้จำนวน 5 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านความรู้ของบุคลากร 2) ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 3) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ 4) ปัจจัยด้านบุคลากร และ 5) ปัจจัยด้านการวางแผนปฏิบัติงาน

การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา

จากการศึกษาขอบข่ายการบริหารงานงบประมาณข้างต้น ผู้วิจัยได้คัดเลือกขอบข่ายการบริหารงานงบประมาณ โดยพิจารณาจากค่าความถี่ของขอบข่ายการบริหารงานงบประมาณ จากผลการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 - 2563 ได้ขอบข่ายดังต่อไปนี้

1. ด้านการจัดทำแผนงบประมาณ
2. ด้านการรายงานผลการดำเนินการ
3. ด้านการตรวจสอบภายใน
4. ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
5. ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์
6. ด้านการบริหารการเงิน
7. ด้านการบริหารบัญชี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าการเงิน หัวหน้าพัสดุ โรงเรียนที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ประจำปีการศึกษา 2565 จากจำนวนโรงเรียนทั้งหมดจำนวน 197 โรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 197 คน หัวหน้าการเงิน จำนวน 197 คน และหัวหน้าพัสดุจำนวน 197 รวม 591 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้วิจัยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม จำนวน 132 โรงเรียนละ 3 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าการเงิน หัวหน้าพัสดุ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ในปีการศึกษา 2565 ซึ่งได้มาโดยวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan. 1970: 607 - 610) โดยวิธีการเลือกตัวอย่างง่ายโดยการเทียบสัดส่วน ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 132 คน หัวหน้าการเงิน 132 คน และหัวหน้าพัสดุ 132 คน รวม 396 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ สร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ซึ่งผู้วิจัยได้ พัฒนาขึ้น 1 ชุด แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งและอายุการทำงาน

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำนวน 5 ด้าน คือ 1) ปัจจัยด้านความรู้ของบุคลากร 2) ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 3) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ 4) ปัจจัยด้านบุคลากร และ 5) ปัจจัยด้านการวางแผนปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด. 2553: 109)

ตอนที่ 3 ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 จำนวน 7 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดทำแผนงบประมาณ 2) ด้านการรายงาน ผลการดำเนินการ 3) ด้านการตรวจสอบภายใน 4) ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) ด้านการบริหาร พสดุและสินทรัพย์ 6) ด้านการบริหารการเงิน และ 7) ด้านการบริหารบัญชี มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด. 2560: 121)

5 หมายถึง มีการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตาม ลำดับขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาหลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้จากตำราเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 กำหนดขอบข่ายในการสร้างเครื่องมือเพื่อให้ครอบคลุมและให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.3 สร้างแบบสอบถามตามขอบเขตเนื้อหา จำนวน 91 ข้อ ประกอบด้วยแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผล ต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา จำนวน 31 ข้อ และแบบสอบถามตอนที่ 3 การบริหารงานงบประมาณของ สถานศึกษา จำนวน 65 ข้อ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำและปรับปรุงแก้ไข

3.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จำนวน 91 ข้อ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

3.5 หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ของคำถาม ในการแปล ความหมายโดยเลือกข้อที่มีค่าเฉลี่ย IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไป ถือว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องเชิงเนื้อหาและวัตถุประสงค์

สามารถนำไปใช้ได้ ผลตรวจสอบของแบบสอบถาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 คน ซึ่งแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมามีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

3.6 นำแบบสอบถามที่ได้รับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์ให้สมบูรณ์แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา ของโรงเรียนวัดเทพสุทธาวาส โรงเรียนธาราทหาร (แสงสว่างอุปถัมภ์) โรงเรียนวัดวังแรต โรงเรียนบ้านโคกสะอาด โรงเรียนบ้านเขาธรรมบท โรงเรียนบ้านเขาหิน โรงเรียนบ้านหนองลาด โรงเรียนหนองไผ่ โรงเรียนบ้านเข้ามะเกลือ และโรงเรียนบ้านรังงาม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ในระหว่างวันที่ 18 - 26 เมษายน พ.ศ. 2566

3.7 นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้ไปหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด. 2560: 117) ผลปรากฏว่าแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา ด้านความรู้ของบุคลากรมีค่าความเที่ยงที่ 0.78 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีค่าความเที่ยงที่ 0.69 ด้านการบริหารจัดการงบประมาณมีค่าความเที่ยงที่ 0.86 ด้านบุคลากรมีค่าความเที่ยงที่ 0.71 ด้านการวางแผนปฏิบัติงานงบประมาณมีค่าความเที่ยงที่ 0.75 แบบสอบถามการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษามีค่าความเที่ยงที่ 0.74 และแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเที่ยงที่ 0.94

3.8 จัดพิมพ์แบบสอบถามให้สมบูรณ์ และนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

4. วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปถึงผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อขออนุญาต และขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในระหว่างวันที่ 2 - 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2566

4.3 ผู้วิจัยขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ โดยได้รับแบบสอบถามคืนกลับมาครบทั้ง 396 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4.4 ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาทั้งหมดอย่างละเอียด ก่อนจะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

5.1.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

5.1.2 หาค่าความเที่ยงแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค

5.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

5.2.1 ค่าร้อยละ (%)

5.2.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

5.2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

5.3.1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson correlation coefficient)

5.3.2 วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) โดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณ ของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ปัจจัยด้านความรู้ของบุคลากร	3.50	0.90	มาก	5
2. ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	3.56	0.91	มาก	4
3. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ	3.83	0.83	มาก	3
4. ปัจจัยด้านบุคลากร	3.87	0.84	มาก	1
5. ปัจจัยด้านการวางแผนปฏิบัติงาน	3.84	0.84	มาก	2
รวมเฉลี่ย	3.72	0.87	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.87) เมื่อพิจารณารายปัจจัย พบว่าอยู่ในระดับมากจำนวน 5 ปัจจัย โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ปัจจัยด้านบุคลากร ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.84) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการวางแผนปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.84) และปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ปัจจัยด้านความรู้ของบุคลากร ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.90)

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงระดับการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3

การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการจัดทำแผนงบประมาณ	3.84	0.78	มาก	4
2. ด้านการรายงานผลการดำเนินการ	3.93	0.79	มาก	2
3. ด้านการตรวจสอบภายใน	3.96	0.83	มาก	1
4. ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา	3.86	0.79	มาก	3
5. ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์	3.84	0.84	มาก	5
6. ด้านการบริหารการเงิน	3.78	0.93	มาก	6
7. ด้านการบริหารบัญชี	3.74	0.91	มาก	7
รวมเฉลี่ย	3.85	0.84	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า แสดงระดับการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.84) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากจำนวน 7 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการตรวจสอบภายใน ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.83) รองลงมาคือ ด้านการรายงานผลการดำเนินการ ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.79) และปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการบริหารบัญชี ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.91)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกับการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกับการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X _{รวม}	Y _{รวม}
X ₁	1						
X ₂	.77**	1					
X ₃	.64**	.73**	1				
X ₄	.56**	.62**	.87**	1			
X ₅	.65**	.76**	.89**	.80**	1		
X _{รวม}	.81**	.89**	.94**	.86**	.92**	1	
Y _{รวม}	.67**	.78**	.82**	.74**	.85**	.87**	1

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 ทั้งโดยรวมและทุกด้านของปัจจัยที่ส่งผลกับการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา อยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = 0.87$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยปัจจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดคือ ปัจจัยด้านการวางแผนปฏิบัติงานงบประมาณ (X₅) เท่ากับ 0.85 รองลงมาได้แก่ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ (X₃) เท่ากับ 0.82 ปัจจัยด้านระบบข้อมูลสารสนเทศ (X₂) เท่ากับ 0.78 ปัจจัยด้านบุคลากร (X₄) เท่ากับ 0.74 และปัจจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุดคือ ปัจจัยด้านความรู้ของบุคลากร (X₁) เท่ากับ 0.67 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

4. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ในการสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ของตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดที่ใช้ในการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3

ตัวแปรพยากรณ์	R	R ²	Adjusted R ²	B	S.E.	β	t	sig
X ₅	.88	.78	.77	.32	.04	.40	7.30	.00**
X ₃	.88	.78	.77	.20	.06	.21	3.28	.00**
X ₂	.88	.78	.77	.19	.03	.24	5.60	.00**

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่ถูกเลือกเข้าสู่สมการมี 3 ตัวแปร คือ X₅ ปัจจัยด้านการวางแผนปฏิบัติงาน, X₃ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ และ X₂ ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสารสนเทศ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (R²) เท่ากับ .78 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถพยากรณ์การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 78 ดังสมการพยากรณ์ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$Y = a + B_5 X_5 + B_3 X_3 + B_2 X_2$$

$$= 0.90 + 0.32 X_5 + 0.20 X_3 + 0.19 X_2$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$\begin{aligned}Z_r &= \beta_5 Z_5 + \beta_3 Z_3 + \beta_2 Z_2 \\&= 0.40 Z_5 + 0.21 Z_3 + 0.24 Z_2\end{aligned}$$

อภิปรายผล

1. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ 1) ปัจจัยด้านบุคลากร 2) ปัจจัยด้านการวางแผนปฏิบัติงาน 3) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ 4) ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 5) ปัจจัยด้านความรู้ของบุคลากร ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปราย ดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนั้น ผู้วิจัยขออภิปรายผลที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ครูการเงิน ครูพัสดุ ของโรงเรียนเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ มีคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การแต่งตั้งหรือได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานการเงิน งานพัสดุ ควรเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ความเหมาะสม และมีความรู้ลึกซึ้งพอที่จะได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมายงานให้เป็นครูการเงิน ครูพัสดุพัสดุ มีทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคลทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสารและมีคุณธรรม ครูการเงิน ครูพัสดุควรจัดทำเอกสาร หลักฐานและดำเนินการเบิกจ่ายเงินทุกประเภทให้โปร่งใส ถูกต้องตามระเบียบ จัดทำทะเบียนคุมการเบิกจ่ายเงินทุกประเภทให้ถูกต้องตามระเบียบ ตรวจสอบเอกสารหลักฐาน ใบสำคัญ ใบเสร็จ การเบิกจ่ายเงินทุกประเภทให้เป็นปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับที่ วัชร สะทอนดี (2559) ได้กล่าวว่า บุคลากร (Staff) คือ ทรัพยากรมนุษย์ นับเป็นปัจจัยที่มี ความสำคัญต่อการดำเนินงานขององค์กร องค์กรจะประสบความสำเร็จ หรือไม่ ส่วนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management) การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ ความต้องการทรัพยากรมนุษย์ ในอนาคต โดยการตัดสินใจเกี่ยวกับบุคลากรนั้น ควรมีการวิเคราะห์ ที่อยู่บนพื้นฐานของกลยุทธ์ องค์กรที่เป็นสิ่งกำหนดทิศทาง ที่องค์กรจะดำเนินไปให้ ถึง ซึ่งจะเป็นผลให้กระบวนการกำหนดคุณลักษณะและการคัดเลือกและจัดวางบุคลากรได้ อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้นองค์กรที่ประสบความสำเร็จจะต้องมี บุคลากรที่มีองค์ ประกอบดังนี้ มีความสามารถมีความเหมาะสมกับ ปริมาณงานได้รับการฝึกอบรมเป็นอย่างดี รวมถึงความอิสระในการทำงานและพนักงานหรือบุคลากรในองค์กรเป็นปัจจัย สำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

1.2 ปัจจัยด้านการวางแผนปฏิบัติงาน เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด คือ การปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การวางแผนปฏิบัติงานงบประมาณเป็นเรื่องที่ สำคัญ ควรมีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของกลุ่มบริหารงานแผนงานและการประกันคุณภาพ การศึกษาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของโรงเรียน ส่งเสริมและสนับสนุนครูให้มีความรู้ ความสามารถ ในปฏิบัติงานในกลุ่มบริหารงานแผนงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึง การวางแผนกลยุทธ์ การกำหนดกิจกรรมที่เป็นรายจ่าย ล่วงหน้า และการประเมินเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ และเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับที่ สุภารัต บาลานาคม (2564) ได้กล่าวว่า ปัจจัยด้านการวางแผน เป็นการกำหนดแผนการจัดหาพัสดุ แผนปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้าง การกำหนดโครงการจัดหาพัสดุที่ตรงตามความต้องการของหน่วยงาน โดยมีการกำหนดแนวทางปฏิบัติการใช้ทรัพยากรเพื่อ บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหน่วยงาน และสามารถสรุป ตัวบ่งชี้ “ปัจจัยด้านการวางแผน” มี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีการกำหนดแผนการจัดหาพัสดุ 2) มีการจัดทำแผนปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้าง 3) มีการกำหนดโครงการจัดหาพัสดุที่ตรงตาม ความต้องการ 4) มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติและการใช้ทรัพยากร 5) มีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหน่วยงาน อย่างชัดเจน

1.3 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับ มากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบริหารจัดการงบประมาณได้มี การวิเคราะห์ข้อมูลการใช้จ่ายงบประมาณ ทั้งนี้ เป็นเพราะว่า งบประมาณเป็นการวางแผน การจัดหา และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัด แต่เกิดผลประโยชน์อย่าง สูงสุด การใช้จ่ายงบประมาณควรสอดคล้องกับนโยบายและ แนวทางการจัดทำงบประมาณทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วม มีการติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้หน่วยงานสามารถดำเนินงานได้ผลสำเร็จตามเป้าหมาย และเกิดประโยชน์ สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับที่ รัชิตา วรรัตน์พิพัฒน์ (2559) ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการงบประมาณ หมายถึง แผนการดำเนินงาน

ในการจัดหาเงินมาใช้ในกิจการ ซึ่งจะแสดงเป็นตัวเลข ในรูปของจำนวนหน่วย และจำนวนเงินที่จะใช้ดำเนินงาน สำหรับระยะเวลาในภายหน้าการจัดทำงบประมาณจะจัดทำล่วงหน้า ถ้าเป็นงบประมาณระยะสั้นก็จะมีระยะเวลา 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี และถ้าเป็นงบประมาณระยะยาวจะมีระยะเวลา 3 ปี 5 ปี การจัดทำงบประมาณมีความสำคัญ และเป็นประโยชน์ในทางการบริหารและเป็นที่ยอมรับสำหรับการช่วยตัดสินใจของผู้บริหารได้ วัตถุประสงค์ของการทำงบประมาณ การจัดทำงบประมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อจะช่วยให้การวางแผน การประสานงาน และการควบคุมการดำเนินงานของผู้บริหาร

1.4 ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ บุคลากรสามารถค้นหาความรู้จากระบบสารสนเทศของสถานศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ระบบข้อมูลสารสนเทศเป็นระบบของการจัดเก็บ ประมวลผลข้อมูล โดยอาศัยบุคคลและเทคโนโลยีสารสนเทศในการดำเนินการ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เหมาะสมกับงานหรือภารกิจแต่ละอย่าง เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดทำงานการเงิน และงานพัสดุ ที่มีขั้นตอนการจัดทำเอกสารหลักฐาน ขั้นตอนการเบิกจ่าย และกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานการเงิน รวมทั้งการใช้จัดเก็บเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับที่ อรรถวธน์ ปฏิมาประกร (2558) ได้กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ คือ การประยุกต์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์มาจัดการสารสนเทศที่ต้องการ โดยอาศัยเครื่องมือทางเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น เทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีด้านเครือข่ายโทรคมนาคมและการสื่อสาร ตลอดจนอาศัยความรู้ในกระบวนการดำเนินงานสารสนเทศในขั้นตอนต่าง ๆ ตั้งแต่การแสวงหา การวิเคราะห์ การจัดเก็บ รวมถึงการจัดการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนสารสนเทศด้วย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพความถูกต้องแม่นยำและความรวดเร็ว ทันต่อการนำมาใช้ประโยชน์

1.5 ปัจจัยด้านความรู้ของบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูการเงิน ครูพัสดุ มีการพัฒนาตนเองด้านความรู้ ด้านงบประมาณอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การพัฒนาตนเองของบุคลากรเป็นเรื่องสำคัญในการดำเนินงานการบริหารงานงบประมาณ ต้องมีความกระตือรือร้น เป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติพร้อมต่อความเปลี่ยนแปลง แสวงหาความรู้ใหม่ ถ้ามีข่าวสารใหม่ ต้องรู้ ต้องทำความเข้าใจ เพราะกฎระเบียบ กฎหมายต่าง ๆ มีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับที่ อาภาวรรณ สงวนหงส์ (2564) ได้กล่าวว่า บุคลากรในองค์กรจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ หรือประสบการณ์ของ ผู้บริหาร และผู้ที่รับผิดชอบส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการอบรม ร่วมประชุมวางแผน และ จัดทำกลยุทธ์สถานศึกษาก่อนทำงบประมาณประจำปี บุคลากรทุกคนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักเห็นความสำคัญของการบริหารงบประมาณ คือ การวิเคราะห์ภาระงาน และการกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาองค์กรเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

2. ผลการศึกษาการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการตรวจสอบภายใน ด้านการรายงานผลการดำเนินการ ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ด้านการจัดทำแผนงบประมาณ ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ด้านการบริหารการเงิน และด้านการบริหารบัญชี ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการบริหารงบประมาณ คือการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้โรงเรียนจัดการศึกษาอย่างเป็นอิสระ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ วิยะดา โพธิ์ทะสม (2559) ได้ศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มบริหารงานงบประมาณ ครู ผู้ปฏิบัติหน้าที่การเงิน ครู ผู้ปฏิบัติหน้าที่พัสดุ ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมภายใน ที่มีสถานภาพการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันมีประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของโรงเรียนต่างกัน สอดคล้องกับวิจัยของ นันทนา ศรีชัยมูล (2559) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการงบประมาณของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับวิจัยของ วุฒิชัย สะท้อนดี (2559) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยความเห็นของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายดังนี้

2.1 การตรวจสอบภายใน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดทำรายงานปฏิบัติการทางการเงิน พัสดุ และการเบิกจ่ายงบประมาณเพื่อเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การจัดทำรายงานนั้นเป็นการตรวจสอบการปฏิบัติงานของสถานศึกษา และควบคุมติดตามการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดตามการวางแผนปฏิบัติงาน รวมทั้งการแสดงความโปร่งใสในการบริการงบประมาณภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับที่ วรกาญจน์ สุขสดเขียว (2556) ได้กล่าวว่า การตรวจสอบภายใน หมายถึง การควบคุมการใช้งบประมาณและเป็นพื้นฐานในการวางแผน ตัดสินใจ ควบคุมและติดตามผลการดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียน มีการตรวจสอบอยู่ 4 ลักษณะ คือ การตรวจสอบทางการเงิน การตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมาย การตรวจสอบภายในโรงเรียนโรงเรียนควรจัดให้มีการตรวจสอบภายในเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการ โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายใน เพื่อตรวจสอบให้คำปรึกษาและรายงานผลการดำเนินงานโรงเรียน

2.2 การบริหารบัญชี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดทำรายงานการเงิน และบัญชีเป็นประจำ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การจัดทำรายงานการเงินเป็นการบันทึกการเบิก-จ่าย เงินงบประมาณและการใช้จ่ายเงินกิจกรรมในสถานศึกษา เป็นการเก็บข้อมูลทางการเงินและการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับที่ ปิยะดา อริยวงค์ (2557) ได้กล่าวว่า การบริหารบัญชี หมายถึง กระบวนการในการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลทางการเงินและการบันทึกรายการบัญชีที่เกิดขึ้นให้เป็นปัจจุบันและถูกต้องตามกฎหมายระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องสามารถจัดทำข้อมูลและรายงานทางการเงินได้ครอบคลุมและเป็นปัจจุบันเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบงบประมาณการเงินของโรงเรียนประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกับการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์และตัวแปรเกณฑ์พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 คือ เมื่อพิจารณาระดับความสัมพันธ์ของแต่ละด้านสรุปได้ดังนี้

3.1 ปัจจัยด้านการวางแผนปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การบริหารงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดที่ทางโรงเรียนจะต้องใช้จ่ายกิจกรรมต่าง ๆ ต้องมีการวางแผน การกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการต่าง ๆ เพื่อให้การใช้งบประมาณเกิดประโยชน์สูงสุด ส่งผลให้การบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพ

3.2 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การวางแผนการดำเนินงานในการจัดหาเงินใช้ในกิจกรรม ที่สอดคล้องกับนโยบายและแนวทางการจัดทำงบประมาณ ต้องมีการติดตาม และประเมินผล รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้จ่าย จึงทำให้การบริหารงบประมาณเป็นไปตามขั้นตอน กฎ ระเบียบ และเกิดประโยชน์สูงสุด

3.3 ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นการจัดระบบข้อมูล และเก็บข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ การทำการปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ บุคลากรสามารถค้นหาข้อมูลจากระบบสารสนเทศของสถานศึกษา และมีการติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ตพร้อมใช้งานเพื่อการศึกษาหาความรู้ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณ

3.4 ปัจจัยด้านบุคลากร มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดวางบุคลากรที่เหมาะสม มีการวิเคราะห์บุคลากรที่มีความรู้ ประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานด้านนั้น ๆ และบุคลากรที่ได้รับเลือกมีความรู้สึกรักพึงพอใจที่ได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมายงานให้เป็น ครูการเงิน ครูพัสดุ สิ่งเหล่านี้มีผลให้การบริหารงานด้านงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3.5 ปัจจัยด้านความรู้ของบุคลากร มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ความสำคัญของการปฏิบัติงานด้านการบริหารงบประมาณ ที่ต้องมีความเที่ยงตรง และต้องเป็นไปตามกฎระเบียบอย่างถูกต้องและเป็นไปตามขั้นตอนทั้งในการ ใช้จ่ายงบประมาณ การเบิกจ่าย การเก็บรักษาเงิน และงานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา เพราะงบประมาณเป็นสิ่งสำคัญใน

การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ในสถานศึกษา การมีความรู้ ประสบการณ์ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ จึงเป็นเรื่องสำคัญในการบริหารงานงบประมาณ

4. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 พบว่า ปัจจัยด้านการวางแผนปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ และปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การดำเนินงานการบริหารงานงบประมาณได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 คือ มีปัจจัยอย่างน้อย 1 ปัจจัยที่สามารถส่งผลต่อการบริหารงบประมาณ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ได้ สามารถพยากรณ์การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาได้ร้อยละ 78 และสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $Y = 0.90 + 0.32 X_5 + 0.20 X_3 + 0.19 X_2$ และสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $Z_r = 0.40 Z_5 + 0.21 Z_3 + 0.24 Z_2$ ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปราย ดังนี้

4.1 การวางแผนปฏิบัติงาน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาที่มีการปฏิบัติงาน ดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีการทำแผนปฏิบัติการโดยกำหนดกิจกรรมที่จะทำและจำนวนเงินที่จะใช้ในวงเวลาต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับงบประมาณที่อยู่อย่างจำกัด มีการประมาณการจะได้รับการดำเนินการในงบประมาณตามแผนปฏิบัติ เป็นสิ่งที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับที่ อาภาวรรณ สงวนหงส์ (2564) ได้กล่าวว่า การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดแผนงานหรือวิธีการปฏิบัติงานไว้เป็นการล่วงหน้าเพื่อผลสำเร็จตามที่ต้องการ การวางแผนจะต้องใช้ดุลพินิจพิจารณาผลสำเร็จที่ต้องการ และหนทางที่จะทำให้ได้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

4.2 การบริหารจัดการงบประมาณ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาที่มีกระบวนการและการดำเนินงานของแผนแผนปฏิบัติงาน และแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ที่สอดคล้องกับนโยบายและ แนวทางการจัดทำงบประมาณโดย เกิดจากการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน รวมถึงมีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องทุกไตรมาส ซึ่งกระบวนการการบริหารจัดการงบประมาณต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้จ่ายงบประมาณโดยพิจารณาตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนการใช้จ่ายงบประมาณจากการรายงานโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา สอดคล้องกับที่ รัชิตา วรรัตน์พิชญ์ (2559) ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการงบประมาณ หมายถึง แผนการดำเนินงานในการจัดหาเงินมาใช้ในกิจการ ซึ่งจะแสดงเป็นตัวเลข ในรูปของจำนวนหน่วย และจำนวนเงินที่จะใช้ดำเนินงาน สำหรับระยะเวลาในภายหน้าการจัดทำงบประมาณจะจัดทำล่วงหน้า ถ้าเป็นงบประมาณระยะสั้นก็จะมีระยะเวลา 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี และถ้าเป็นงบประมาณระยะยาวจะมีระยะเวลา 3 ปี 5 ปี การจัดทำงบประมาณมีความสำคัญ และเป็นประโยชน์ในทางการบริหาร และเป็นที่ยอมรับสำหรับการช่วยตัดสินใจของผู้บริหารได้ วัตถุประสงค์ของการทำงบประมาณ การจัดทำงบประมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อจะช่วยในการวางแผน การประสานงาน และการควบคุมการดำเนินงานของผู้บริหาร

4.3 เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาที่มีระบบข้อมูล ระบบการจัดเก็บข้อมูล และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เครื่องใช้สำนักงาน อุปกรณ์ที่สถานศึกษาใช้อำนวยความสะดวก ให้เกิดความคล่องตัวในการทำงานและเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน สอดคล้องกับที่ วิยะดา โพระโสม (2559) ได้กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ คือ สารสนเทศและการสื่อสาร หมายถึง ข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานเพียงพอรวดเร็วและเหมาะสมต่อความต้องการของผู้ใช้งานรวมทั้งทำให้ผู้รับข้อมูลสารสนเทศปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องและมีระบบการติดต่อสื่อสารทั้งภายในและภายนอกอย่างเพียงพอต่อเนื่องเป็นปัจจุบันและทันเวลา

สรุปได้ว่าปัจจัยทางการบริหารงานงบประมาณ ทั้ง 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านการวางแผนปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ และปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3

ข้อเสนอแนะ

จากสรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ทั้ง 5 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่า ปัจจัยด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ย

ต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เพื่อให้เจ้าหน้าที่การเงินของโรงเรียนเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่งานการเงิน และสถานศึกษาควรพัฒนาปัจจัยด้านอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม และนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลสนับสนุนในการวางแผนเพื่อปรับปรุงพัฒนาให้เกิดประโยชน์กับนักเรียนมากที่สุด

1.2 จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 พบว่า ปัจจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุดคือ ปัจจัยด้านความรู้ของบุคลากร ดังนั้นสถานศึกษาควรจัดอบรมให้ความรู้บุคลากรให้มากขึ้น เพื่อที่จะได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานเกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณมากยิ่งขึ้น

1.3 จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนเพื่อสร้างสมการพยากรณ์การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา พบว่า ด้านการวางแผนปฏิบัติงาน การบริหารจัดการงบประมาณ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามลำดับ ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องวางแผนงานและการปฏิบัติเพื่อเป็นแนวดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และส่งเสริมสนับสนุนให้มีการวางแผนการปฏิบัติงานต่าง ๆ ล่วงหน้า จัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการ และใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย และติดตามข้อมูลปัจจุบันให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลให้การดำเนินการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น และจะส่งผลให้การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า บุคลากรส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษามากที่สุด ดังนั้นการที่จะพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ จึงควรศึกษาแนวทางการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา และการคัดเลือกบุคลากรให้เหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมาย

2.2 จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ความรู้ของบุคลากร เป็นปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จึงควรศึกษาแนวทางการพัฒนาความรู้ของบุคลากร เพื่อพัฒนากระบวนการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ

2.3 จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ระดับการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา ด้านการบริหารบัญชี มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จึงควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารบัญชี เพื่อให้การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาบรรลุผลสำเร็จตามที่สถานศึกษากำหนดไว้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- _____. (2562). ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: สำนักงบประมาณ.
- นวพร อุดรินทร. (2564). ข้อเสนอแนวคิด/วิธีการเพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น. กรุงเทพฯ: สำนักงาน กศน.สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- นันทนา ศรีชัยมูล. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (บริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปิยะดา อริยะวงศ์. (2557). สภาพการบริหารงานงบประมาณตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- รชิตา วรต์ธณพิชญ์. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายเงินงบประมาณของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- รักษณา สุริหาร. (2563). สภาพและประสิทธิผลการบริหารงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วรกาญจน์ สุขสดเขียว. (2556). การบริหารงบประมาณสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- วียะดา โพธิ์ทะโสม. (2559.) ปัจจัยการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วัชร สท่อนดี. (2559.) ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต (บริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุภารัตน์ บาลนาคม. (2564.) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. สกลนคร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3. (2565). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. นครสวรรค์: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อรรณพ ปฎิมาประก. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงบประมาณของเจ้าหน้าที่งบประมาณ กองบัญชาการ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อาภาวรรณ สงวนหงษ์ (2564). การบริหารการเงินและบัญชีที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรงานการเงินและบัญชี สังกัดกระทรวงพาณิชย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607 - 610.